

ARVAMUS

ESSEKONKURSS

Türi gümnaasiumis toimus sel sügisel juba neljas Tiina Tammani nimeline esseekonkurss. Tammani sõnul on konkursi eesmärk õpilaste iseseisva mõtlemise toetamine ja konkursi korraldab ta selleks, et säilitada sidet Türi ja oma kodukooliga.

Gümnaasiumi emakeele õpetaja Aili Meieri sõnul on konkursi teemad igal aastal erinevad. „Konkursile oodatakse noorte vaatlusi Eesti elust ja ühiskondlike arutlusi,“ ütles Meier.

Auhinnafondi suurus oleneb fondi intresside tootlikkusest Eesti Rahvuskultuuri Fondis, tänavu oli auhinnafondiks 3000 krooni.

„Tiina Tammanile kui Türi gümnaasiumi vilistlasele on oma kool hingelähedane ning seetõttu peame oma aukoostuseks konkursi korraldada,“ sõnas Meier.

Sel aastal oli auhinnafond 3000 krooni, see jagati kolme parima esse autori – Märt Kozorezovi, Kätlin Kalda ja Piia Maria Nahkuri – vahel. Noored kirjutavad kõik erinevatel teemadel – patriotismist, karskusest ja hirmudest tuleviku ees. Avaldame essekonkursi võidutööd kolmes järgnevas Türi Rahvalehes.

Kuidas ma õpin toime tulema hirmudega suure maailma ees?

Ma seisan keset kiirteed, elu sõidab minust täiskiirusel mööda moodsa sportautona. Maailma arenguga sammu pidada on sellel rallil raske. Mulle on kingitud auto, mida püüan meeletult täiustada, et jõuda järgi liidritele, kellele on antud võim määrata elutempo. Ma ju tean väljendit „kellel võim, sellel õigus“. See istub mu peas reeglina, eluviisina. Ta käsib ja keelab, suunab ja sunnib. Trambib autokatusel kui meeletu. Kuidas on võimalik nõnda rajalgi püsida?

Panen ma aga tähele enda ümbrust? Võtan hoo maha. Mida ma näen? Tee ääres kõrgub mets, teisel pool moonipõld. Linnud, loomad. Taevas päike. Ei märganud enne ka oma lähedasi. Vabatahtlikult olen end sellest kõigest ilma jätnud. Pargin auto metsa äärde ning jalutan vaikuses ümbristsetuna linnulaulust. Tunnen sügavat sisemist rahu ja energiat, midagi nõnda omast, et tajun seletamatut hirmu ning segadust. Eksimiskartuses torman oma sõidukini, kirudes kaotatud positsiooni. Annan gaasi.

Eksida polnud mul aga kuskile. Kõik, mida pean teadma, öeldakse ju mulle ette. Pean vaid kuulutama, kuulata tahtma. Miks kardan maailma rahu, vaikust ja tasakaalu enese sees? Kuidas olen sellest nõnda võõrdunud? Hirm maailma ees on vaid tunde ülekandmine valele objektile. Kõik, mida kardan, olen ma ise. Elades illusioonides, nähes seda, mida näha tahan või kardan, ei õpi ma eal toime tulema hirmuga, mida olen harjunud tundma. Nõnda on see võidusõitki vaid proovilepanekuks.

Maailmaga tuleb hästi läbi saada. Ta on hubaseks pelgupaigaks. Elades suures maailmas, olen kui kodus kamina ees, kus tuligi on tehtud mu eest. Maailm koosneb kõigi olendite eneste väikestest maailmadest. Õpides olema üksteisele lähedal, kuulates vaikuses teise inimese hingamist- vaid nii tunnen end elusana. Kuulda looduse ja maailma hääli, see teeb minust inimese!

Olen eraldanud enese „ise“ maailma olemusest. Soovin olla keegi teine, sulada „massi“. Kardan olla erinev, omapärane, iseteadlik. Mul puudub oma arvamus, tunnustan üldist. Minevikku ei tea, enese arust on mul tulevik. Olen imeväike, tähtsusetu suure maailma ees. Täpik, mis sünnib ja sureb nagu täht taevaalustes. Mu elu pole täisväärtuslik.

Masinaid ei või usaldada. Hirmuks on mu enese sõiduk, millest nõnda kiivalt kinni hoian. Lasen lahti!? Tormates kuristikku poole hüppan autost välja ja... olen osa maailmast. Leian omanimelise teotsa, millest varem kiirustades möödusin. Astun sammu ja vaatan tagasi. Seisan kiirtee ääres. Elu sõidab minust täiskiirusel mööda. Maailm ootab mind.

PIIA MARIA NAHKUR
Türi gümnaasium
10A klass

Raske aeg tuleb meil kõigil koos üle elada

AIVO PRÜSSEL

Türi valla elanik,
vallavalitsuse arendus- ja rahandusosakonna juhataja

Riigieelarve on Riigikogule üle antud. Kõigil on kindlasti mees tulised vaidlused eelarve koostamise ajal, põhjuseks ikka Eesti riigi raske majanduslik olukord. Vaidluste tulemusel viidi eelarve küll tasakaalu, kuid tehti seda kulude olulise kärpimise hinnaga. Lisaks kohalikele omavalitsustele laekuvate mitmete tavapäraste tulude (toetuste) vähendamisele väheneb ilmselt meie kõigi turvalisus ning mitmed esialgu kavandatud investeeringud tuleb edasi lükata. Vähendatud on kõigi riigieelarvest finantseeritavate asutuste eelarveid, paljud inimesed on saanud kätte koondamisteede ning neil tuleb leida uus töö. See on kurb, kuid tõsi. Paraku on see jätnud meid külmaks, põhjus ikka selles, et eelpool nimetatud muutused ei ole meid otseselt puudutanud. Nüüd on aeg jõudnud meieni. Loodame koos, et rasked ajad majanduses kiiremini lõpevad ning meil ei tuleks seista silmitsi veelgi suurema majanduslangusega.

Türi vald asub Eesti riigis ning meie olukord ei erine millegi poolest riigis toimuvast. Eelarve vaidlused valla asutustes, vallavalitsuses, komisjonides ja vallavolikogus seisavad alles ees. Loodan, et kõik osapooled hindavad realselt tegeliku majanduslikku olukorda ning on valmis eelarve tasakaalu viimiseks tegema reaalselt koostööd. Tunnistagem ausalt, et olimegi hea eluga liialt ära harjunud ning oma reaalsete võimaluste ja vajaduste ümberhindamine oleks võinud toimuda juba varem.

Kõik on ikka nii nagu

koduski. Eks me kõik taha uhkemat autot ja paremaid elamistingimusi. Lisaks eelnevale peame tegema valikuid ka toidukorvi koostamisel, ikka rahakoti sisu ja tegelikku paksust arvestades. Oma isiklikus elus me peame muudatuste ning valikute tegemist loomulikult, valla puhul muudatuste tegemise aga väliselt.

Lühidalt tuludest, millest lähtudes saab planeerida ka kulusid. Valla tulud koosnevad maksudest (füüsilise isiku tulumaks ja maamaks), kaupade ja teenuste müügist laekuvatest vahenditest (riigilõiv, laekumised haridusasutuste majandustegevusest, tulud kultuuri- ja kunstialasest ning sotsiaalalalasest tegevusest, elamu- ja kommunaaltegevuse tulud, üüri- ja renditulud varadelt ning kaupade müügist laekuvad vahendid), toetustest (riigieelarvest kohalike omavalitsusüksuste tasandusfondi määratud vahendid) ning muudest tuludest (varade müük, intressi ja viivisetulud hoiustelt).

Esialgsete arvestuste alusel valla tulud järgmisel aastal suurenevad üle 4,1 miljoni krooni (võrreldes käesolevaks aastaks planeeritud tuludega). Prognoosi koostamisel oleme arvestanud, et tulumaksu laekumine suureneb umbes 4,0 miljonit krooni (5% võrreldes käesolevaks aastaks planeeritud tulumaksu laekumisega). Lõppenud on need ajad, kui saime rääkida tulumaksu 25% ülelaekumisest. Tuleme meelde, et Türi vallas suurenes tulumaksu laekumine 2006. aastal võrreldes 2005 aastaga 25%, 2007 aas-

tal võrreldes 2006. aastaga 24%. Käesoleval aastal arvestasime, et tulumaksu laekumine võrreldes eelmise aasta tegeliku laekumisega suureneb 11,3%. Kas tulumaksu planeeritud mahus ka laekub, pole sugugi kindel.

Paljud omavalitsused eelarve koostamisel tulumaksu suurenemist ette ei näe. On ka neid omavalitsusi, kelle hinnangul tulumaksu laekumine järgmisel aastal võrreldes käesoleva aasta tegeliku laekumisega reaalselt väheneb. Tulumaksu laekumist mõjutab maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigi poolt omavalitsustele kehtestatud tulumaksu laekumise määr. Residendist füüsilise isiku tulumaksust laekub elukohajärgsele kohalikele omavalitsusele 11,9% residentist füüsilise isiku maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigi poolt omavalitsustele kehtestatud tulumaksu laekumise määr. Residentist füüsilise isiku tulumaksust laekub elukohajärgsele kohalikele omavalitsusele 11,9% residentist füüsilise isiku maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigi poolt omavalitsustele kehtestatud tulumaksu laekumise määr. Residentist füüsilise isiku tulumaksust laekub elukohajärgsele kohalikele omavalitsusele 11,9% residentist füüsilise isiku maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigi poolt omavalitsustele kehtestatud tulumaksu laekumise määr. Residentist füüsilise isiku tulumaksust laekub elukohajärgsele kohalikele omavalitsusele 11,9% residentist füüsilise isiku maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigi poolt omavalitsustele kehtestatud tulumaksu laekumise määr.

Maamaksu laekumine järgmisel aastal väheneb, sest ka maamaksu intressid laekuvad uuest aastast riigieelarvesse (2007. aastal laekus Türi vallale intresse 199 990,04 krooni). Muudatusi on veel teisigi.

Maamaksu laekumine järgmisel aastal väheneb, sest ka maamaksu intressid laekuvad uuest aastast riigieelarvesse (2007. aastal laekus maamaksu intressi 74 884 krooni). Kaupade ja teenuste müügist laekuvad vahendid oluliselt ei muutu. Tasud toitlustamiskuludeks küll suurenevad, kuid samas mahus suurenevad ka kulud. Esialgse info põhjal vähenevad ka riigipoolsed mittesihotstarbelised

eraldised jooksvateks kuludeks (tasandusfond), mis on 14 452 000 krooni (2008. aastal 14 674 000 krooni).

Milleks Türi valla raha kasutatakse, sellest lähemalt mõnes järgmises lehes, kuid meile kõigile peaks olema selge, et Türi valla 2009. aasta eelarve kulude planeerimisel tuleb lähtuda eelpool nimetatud asjaoludest (jooksvad kulud ei saa suurenedagi üle 4,1 miljoni krooni). Mõned otsused, mis kulusid suurendavad, oleme teinud juba varem. Ainuüksi võetud laenu teenindamisega seotud kulud suurenevad järgmisel aastal üle 2,7 miljoni krooni. Põhjus ikka selles, et võetud laenu tuleb pangale tagasi maksta. Ainuüksi Türi Muusikakoolile oma hoone ehitamiseks ja kultuurimaja kinosali renoveerimiseks kulus üle 21 miljoni krooni valla raha (investeeringu kogumaksumus üle 30 miljoni krooni). Järgmisel aastal on laenu põhiosa tagasimakse 6,6 miljonit krooni (2008. aastal 4,7 miljonit krooni), 2,3 miljonit krooni kulub intresside maksmiseks. Ees seisab kultuurimaja renoveerimine, tänavate rekonstrueerimine, noortekeskuse ja toimetulekukooli rekonstrueerimistööd.

Nii mõnedki meie unistused täituvad, kuid selle tulemusel suurenevad oluliselt püsikulud ning laenu teenindamisega seotud kulud. Järelikult tuleb üle vaadata kavandatud investeeringud, soetused, personali- ja majanduskulud. Kurb, kuid tõsi. Emotsioonid tuleb heita kõrvale ning harjuda mõttega, et meie soovide ja unistuste täitumiseni on pikk tee, keeruline olukord majanduses pikendab seda aega veelgi. Lohutagu meid teadmine, et see ei ole esimene kord, kui riigis ja omavalitsustes negatiivset lisaelarvet tehakse. Rasked ajad tuleb lihtsalt koos üle elada.

AVALIK KIRI

Kiri vastuseks 24. oktoobri Türi Rahvalehes ilmunud Leonhard Soomi kirjutatud artiklile

Väga austatud treener Leonhard Soom!

Kahjuks pean jätkuvalt lehest lugema Teie purunenud unistustest seoses minu sportlasekarjääri katkemisega Teie käe all.

Olen Teile endiselt ja alati tänulik vaeva eest, mis te mind treenides nägite, kuid kui te siiani ei taha endale tunnustada minu äramineku tõelisi põhjuseid, siis ei jää tõenäoliselt mina viimaseks, kes Teie treeningrühmast lahku.

Ka minul olid oma eesmärgid ja unistused, elades turvaliselt kodus koos oma vanemate ja õdedega ning treenides ja õppides Türi. Kõik purunes...

Tänaseks olen suutnud killud kokku korjata, uuesti eesmärgid püstitada ja eluga edasi minna. Ehk suudate seda ka Teie?

GRIT ŠADEIKO